

Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2014, σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά ως στρατηγικό πόρο για μια βιώσιμη Ευρώπη

(2014/C 183/08)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

1. η Συνθήκη ορίζει ότι η Ένωση μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς·
2. η πολιτιστική κληρονομιά είναι οι πόροι που μας κληροδοτούνται από το παρελθόν, με οποιαδήποτε μορφή και όψη – υλικοί, άυλοι και ψηφιακοί (εκ γενετής ψηφιακοί ή ψηφιοποιημένοι εκ των υστέρων), όπως για παράδειγμα μνημεία, χώροι, τοπία, δεξιότητες, πρακτικές, γνώσεις και μορφές έκφρασης της ανθρώπινης δημιουργικότητας, αλλά και συλλογές που φυλάσσουν και διαχειρίζονται δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς όπως μουσεία, βιβλιοθήκες και αρχαία. Είναι προϊόν της αλληλεπίδρασης ανθρώπων και τόπων διαμέσου των αιώνων και εξελίσσεται διαρκώς. Οι πόροι αυτοί είναι μεγάλης αξίας για την κοινωνία, από πολιτιστική, περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική άποψη, και κατά συνέπεια η βιώσιμη διαχείρισή τους αποτελεί στρατηγική επιλογή για τον 21ο αιώνα·
3. η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί μείζον πλεονέκτημα για την Ευρώπη και σημαντική συνιστώσα του ευρωπαϊκού σχεδίου·
4. η πολιτιστική κληρονομιά, ως μη ανανεώσιμος πόρος που είναι μοναδικός, αναντικατάστατος ή μη ανταλλάξιμος βρίσκεται αυτή την περίοδο αντιμέτωπη με σημαντικές προκλήσεις που συνδέονται με πολιτιστικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές μεταλλαγές οι οποίες επηρεάζουν όλους τους τομείς της ζωής μας.

ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

5. η πολιτιστική κληρονομιά διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία και την ενίσχυση του κοινωνικού κεφαλαίου χάρις στην ικανότητά της:
 - α) να εμπνέει και να προάγει τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά·
 - β) να βελτιώνει την ποιότητα ζωής και την ευημερία των ατόμων και των τοπικών κοινωνιών·
 - γ) να προάγει την ποικιλομορφία και τον διαπολιτισμικό διάλογο· με την συμβολή της στην καλλιέργεια την αίσθησης του «ανήκειν» σε μια ευρύτερη κοινότητα και στην ενίσχυση της κατανόησης και του σεβασμού μεταξύ των λαών·
 - δ) να συντελεί στην μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην προαγωγή της κοινωνικής ένταξης, στην πολιτιστική και κοινωνική συμμετοχή και στην προώθηση του διαλόγου μεταξύ των γενεών και της κοινωνικής συνοχής·
 - ε) να παρέχει δυνατότητες για ανάπτυξη δεξιοτήτων, γνώσης, δημιουργικότητας και καινοτομίας·
 - στ) να συνιστά αποτελεσματικό εκπαιδευτικό εργαλείο για τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση, διά βίου μάθηση και κατάρτιση.
6. η πολιτιστική κληρονομιά έχει σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο, μεταξύ άλλων και ως οργανικό τμήμα του πολιτιστικού και καλλιτεχνικού τομέα, επιτελώντας, ενδεικτικά, τις ακόλουθες λειτουργίες:
 - α) συνιστά ισχυρή κινητήρια δύναμη για τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και δημιουργεί σημαντικά παρεπόμενα οφέλη, κυρίως μέσω της προώθησης του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού·
 - β) υποστηρίζει τη βιώσιμη αγροτική και αστική ανάπτυξη και αναγέννηση όπως καταδεικνύεται από τις πρωτοβουλίες πολλών ευρωπαϊκών περιφερειών και πόλεων
 - γ) δημιουργεί ποικίλους τύπους απασχόλησης.
7. η πολιτιστική κληρονομιά διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020 για «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» επειδή έχει κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο και συμβάλλει στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα·
8. η πολιτιστική κληρονομιά αγγίζει πολλούς τομείς δημόσιας πολιτικής, πέραν της πολιτιστικής, όπως όσους αφορούν την περιφερειακή ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, τη γεωργία, τις θαλάσσιες υποθέσεις, το περιβάλλον, τον τουρισμό, την παιδεία, το ψηφιακό θεματολόγιο, την έρευνα και την καινοτομία. Όλες αυτές οι πολιτικές έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στην πολιτιστική κληρονομιά και ταυτόχρονα η πολιτιστική κληρονομιά συμβάλλει ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων τους. Κατά συνέπεια, αυτή η συμβολή πρέπει να αναγνωριστεί και να αναπτυχθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΡΟΥΜΕΝΗΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ:

9. να αναγνωρίσουν την εγγενή αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς ως κοινού στρατηγικού πόρου για την εδραίωση μιας κοινωνίας βασισμένης σε δημοκρατικές, ηθικές, αισθητικές και οικολογικές αξίες, και μάλιστα εν μέσω κρίσης·
10. να ενισχύσουν τον διάλογο με τους ενδιαφερόμενους φορείς της πολιτιστικής κληρονομιάς για τον προσδιορισμό και την υλοποίηση συντονισμένων πολιτικών και δράσεων για τη βιώσιμη διαχείριση και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς επίσης να προωθήσουν τη συνεργασία με διεθνείς και διακρατικούς οργανισμούς, ιδίως δε με το Συμβούλιο της Ευρώπης·
11. να κινητοποιήσουν τους διαθέσιμους πόρους για την υποστήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω μιας ολοκληρωμένης, ολιστικής προσέγγισης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις πολιτιστικές, οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και επιστημονικές παραμέτρους·
12. να συμβάλουν στην ενσωμάτωση της πολιτιστικής κληρονομιάς στις εθνικές και τις ευρωπαϊκές πολιτικές·
13. να εντοπίσουν και να αξιοποιήσουν τις συνεργίες που δημιουργούνται μεταξύ των ενωσιακών και των εθνικών δημόσιων πολιτικών πέραν της πολιτιστικής πολιτικής, όπως στους τομείς της περιφερειακής ανάπτυξης, της συνοχής, της γεωργίας, των θαλάσσιων υποθέσεων, του περιβάλλοντος, της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής, του τουρισμού, της παιδείας, της έρευνας και καινοτομίας, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας·
14. όπου είναι δυνατόν, να βελτιώσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, να αξιοποιήσουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό τα διαθέσιμα προγράμματα για τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, και να ενθαρρύνουν την επένδυση στην πολιτιστική κληρονομιά εντάσσοντάς την σε ολοκληρωμένες στρατηγικές για την βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη στα πλαίσια των υφισταμένων εθνικών και ενωσιακών προγραμμάτων, καθώς και των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ σύμφωνα με τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης·
15. να εξακολουθήσουν να υποστηρίζουν την δράση της ΕΕ για το Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς⁽¹⁾.
16. να εξακολουθήσουν να προωθούν την εκπαίδευση στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, να ευαισθητοποιούν τους πολίτες σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρει η πολιτιστική κληρονομιά για βιώσιμη ανάπτυξη και να ενθαρρύνουν την συμμετοχή τους, ιδίως των παιδιών και των νέων, σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών·
17. να βελτιώσουν τη συλλογή και την ανάλυση ποιοτικών αποδεικτικών στοιχείων και ποσοτικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των στατιστικών, σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά·
18. να ενθαρρύνουν την χρηματοδότηση, την ανάπτυξη και την διάδοση πολιτιστικού ψηφιακού περιεχομένου καθώς και την προσφορά καινοτόμων υπηρεσιών σχετιζόμενων με την πολιτιστική κληρονομιά, πολιτισμικής και εκπαιδευτικής αξίας, στους πολίτες, και να προωθούν την πρόσβαση του κοινού σε αυτούς τους ψηφιακούς πόρους και τις υπηρεσίες της πολιτιστικής κληρονομιάς, μεταξύ άλλων μέσω της ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης «Europeana».

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

19. να προάγουν μακροπρόθεσμα μοντέλα πολιτιστικής κληρονομιάς, βασισμένα σε επιστημονικά δεδομένα, με γνώμονα την κοινωνία και τους πολίτες·
20. να ενισχύσουν τον ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς στη βιώσιμη ανάπτυξη, με έμφαση στα έργα χωροταξίας, ανάπλασης και αποκατάστασης του αστικού και του αγροτικού χώρου·
21. να ενθαρρύνουν τη δικτύωση και τη σύναψη εταιρικών σχέσεων μεταξύ του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και των λοιπών τομέων πολιτικής, μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε όλους τους συναφείς τομείς και σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης·
22. να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμπερίληψης της πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο του επόμενου προγράμματος εργασιών του Συμβουλίου στον τομέα του πολιτισμού που θα υλοποιηθεί από το 2015 και μετά·
23. να ενισχύσουν τη διασυνοριακή, διαπεριφερειακή και διεθνική συνεργασία σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς με τους συναφείς φορείς·

⁽¹⁾ ΕΕ L 303 της 22.11.2011, σ. 1.

24. να καλλιεργήσουν τις παραδοσιακές γνώσεις και δεξιότητες οι οποίες είναι αναγκαίες για τη διαφύλαξη, τη βιώσιμη διαχείριση και την ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και οι οποίες πρέπει να μεταδοθούν στις επόμενες γενιές για τον εμπλουτισμό του ανθρώπινου κεφαλαίου και την διασφάλιση της αέναης προστασίας του πολιτιστικού κεφαλαίου της Ευρώπης και της πρόσβασης σε αυτό·
25. να συνεργασθούν περαιτέρω για ένα θεματολόγιο έρευνας στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και να ενισχύσουν την υποστήριξη των πρωτοβουλιών έρευνας για την πολιτιστική κληρονομιά εντός του προγράμματος πλαισίου της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων 2020», όπως στα πλαίσια της πρωτοβουλίας κοινού προγραμματισμού για την πολιτιστική κληρονομιά και την αλλαγή του κλίματος του πλανήτη.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

26. να αναλάβει την ανάλυση του οικονομικού και κοινωνικού αντικτύπου της πολιτιστικής κληρονομιάς στην ΕΕ και να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής προσέγγισης για την πολιτιστική κληρονομιά·
 27. να λάβει υπόψη της, κατά την αναθεώρηση της στρατηγικής Ευρώπη 2020, την συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής·
 28. να λαμβάνει υπόψη της την ιδιαίτερη φύση της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων·
 29. να προαγάγει την ανταλλαγή και χρήση ορθών πρακτικών που προκύπτουν από έργα που έχουν χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο ενωσιακών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση της βιώσιμης χρήσης και διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς·
 30. να υποστηρίξει εκ νέου σε επίπεδο ΕΕ την δικτύωση και την συγκέντρωση των πόρων μεταξύ ειδικών και επαγγελματιών της πολιτιστικής κληρονομιάς από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα καθώς και φορέων της κοινωνίας των πολιτών.
-